

**Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Можайская средняя общеобразовательная школа»**

«Рассмотрено» на заседании МО учителей гуманитарного цикла Протокол № <u>1</u> от « <u>30</u> » <u>08</u> 2023 г. руководитель МО <u>Иванова Д-Х. Б-Д.</u> / <u>Иванова Д-Х. Б-Д.</u> /	«Согласовано» заместитель директора по НМР <u>Ганжурова Д.С.</u> /Ганжурова Д.С./ « <u>01</u> » сентября 2023г.	«Утверждаю» Приказ № <u>616</u> от « <u>01</u> » <u>09</u> 2023г. директор МБОУ «МСОШ» <u>Цыбиков Э.Б.</u> /Цыбиков Э.Б./
--	--	--

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

по родной (бурятской) литературе
(указать предмет, курс, модуль)

Класс 6

Количество часов в год 68

Учитель Ганжурова Дарима Солбоновна

Можайка
2023

1. Тайлбари бэшэг

Буряад литературынын программануудай байгуулга ба удха (VI класс)
Буряад дунда хургуулида түрэлхи литература хуралсалай предмет болгогдожо, үзэгдэжэ байдаг гээшэ.

Буряад литература үзэлгэ болбол имагтал түхэл янза дүрсөөр харуулдаг дээрэһээ хурагшадые арад зондоо үнэн сэхээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ удха шанартай.

Хурагшадта түрэлхи литература шудалан үзүүлхэдээ, буряад хэлэнэйнгээ баялигтай гүнзэгыгөөр танилсуулха, хайнаар хэлүүлдэг, уншуулдаг, бэшүүлдэг болгохоһоо гадна, буряад арадайнгаа ажабайдал, түүхэ, заншал, зан абари үзэжэ байгаа зохёолнууд дээрэ үндэһэлэн, хайнаар ойлгуулха, ухаан сэдхэлдэнь шэнгээхэ, манай обществын ёһото эрхэтэн болгон хүмүүжүүлхэ гэхэн шухала зорилгонууд табигдана

Багша хадаа хэшээл бүхэндөө буряад литературынын хүмүүжүүлхы үүргэнүүдые шударгыгаар бэелүүлхэ уялгатай.

Хуралсал-хүмүүжүүлгын зорилгонуудые бэелүүлгэдэ, үхибүүдэй наһанай арга боломжо хараадаа абадаг дээрэһээ хургуулиин литературна курс эхин удаагаа хоёр шата боложо хубаарна. Нэгэдэхи шатада эхин классуудай хурагшад уншажа, хөөрөжэ хурана. VI – дахи классай хурагшад уншалга, хөөрэлгээ үргэлжэлүүлнэ, мүн зохёол шэнжэлэн үзэлгын түрүүшын дүршэлтэй боложо эхилнэ.

VI-дахи классай түрэлхи литературынын программа тематическа гол ёһоной үндэһэн дээрэ байгуулагдаба. Эндэ арадай аман зохёолнууд, буряад литература сооһоо удхын ба байгуулалтын талаар хурагшадтай ойлгосо, мэдэсэдэ таарамжатай уран хайханай зохёолнууд шэлэгдэн абтажа, тайлбарилан уншахаар, шудалан үзэхөөр хараалагдаба. Эдэ зохёолнууд хадаа түүхын үе сагтай, арад зоной үйлэ хэрэгтэй, түүхэтэй, түрүү хүнүүдэй дүрэтэй сэхэ холбоотой юм.

VI классай литературынын курс хурагшадые уран зохёол абьяастайгаар уншаха дуратай, ходорхойгоор, тодо зүбөөр уншаха шадабариинь хүгжэхэ, уншаһан зохёолоо ухаандаа буйлуулан, удхыень зүбөөр элирүүлэн ойлгодог, һонирходог болгохоһоо гадна, хурагшадтай зохёол шудалан, шэнжэлэн үзэхэ эхин дадалнуудые бүридүүлхэ, түрэлхи литература тухайгаа юрэнхы мэдэсэтэй болгохо гэхэн зорилгонуудые табина. Мүн уншажа байһан зохёолойнгоо уран хайханайнь, хэлэнэйн онсо шэнжые ойлгохо, хурагшадтай дадал дүршэлые бүрилдүүлхэ, хүгжөөхэ болоно.

Туд класста зохёолнуудые уншахадаа, арадай түүхэдэ, уран зохёолшын зохёол соогоо харуулан үе сагта, арад зоной ажал хүдэлмэриинь аша туһада, үйлэ хэрэгтэ, ёһо заншал, гуримда хурагшадтай анхарал хандуулха, олонитын ажабайдал тухай ойлгосыень саашань үргэдхэхэ, мэдэсыень гүнзэгырүүлхэ, хурагшадтай зан заншал, сэдхэл ухаа, бодол хүсэл зүбөөр, даамайгаар бүрилдүүлхэ, түрэл арадайнгаа хэлэдэг үндэһэн хэлые хайнаар шудалжа, хүнэй ойлгохоор, тодо һонороор хэлүүлжэ хургаха шухала. Хурагшадые түрэхэн нютаг ороноо хайнаар мэдэхээрнь, дуратайгаар хүмүүжүүлхэ, ажабайдалай үзэгдэлнүүдэй, нютагайнгаа байгаалиин гоё хайхание зүбөөр сэгнэдэг хүн болгожо хургаха юм. Тэдэниие түрэхэн эхэ эсэгээ, аха зоние хүндэлхэ гэхэн арадай хайн хайхан заншалые хүндэлжэ баримталха дадалтай болгохо.

VI – дахи класста буряад литературынын программа соо оруулагдаһан зохёолнууд бүхыдөө эхинһээ адаг хүрэтэр уншагдахаһаа гадна, шэлэгдэн абтаһан эпическэ зохёолой зарим хэһэгүүд уншагдахаар хараалагдана. Зохёолой удха тухай хөөрөлдөөн, эхин шатын шэнжэлэл хэжэ хуралга имагтал литературна текст дээрэ хүдэлэлгэһөө эхитэй. Тиимэ дээрэһээ эндэ хурагшадта хандан хэлэхэ багшын үгэдэ тусгаар эрилтэ табигдана.

Гоё хайхан найруулгатай, гүнзэгы удхатай, уран зохёолой хэлэнһээ, удхаһаа һабагшатай багшын үгэ, хөөрөө, хурагшадта ёһото жэшээ боложо үгэхэ ушартай. Багшын уран үгүүлэл, хөөрөөн хурагшадтай хэлээ баяжуулжа, сэдхэлээ хүдэлгэжэ хурахада, болбосорходо, хүгжэхэдэ, уншаһан зохёолоо сэгнэжэ шадаха дүршэлыень бүрилдүүлхэдэ айхабтар ехэ удха шанартай.

Уран зохёолоор шэнжэлэл хэхэдээ, хурагшадтай мэдэсэ, хэлэхэ, хөөрэхэ дүршэл хараадаа абан, олон янзын аргууд сооһоо уран зохёолой удха зүбөөр ойлгуулха тон таарамжатай аргуудые шэлэн хэрэглэхэ болоно. Уран зохёолой гол удха, байгуулга, хэлэ зүбөөр ойлгуулха, хурагшадтай һанал бодол зүбөөр бүрилдүүлхэ, ухаалдуулжа хургаха хэрэгтэ шанар хайнтайгаар, зүбөөр эмхидхэгдэһэн литературна шэнжэлэл ехэ удха шанартай. Түрэлхи литературынын ном соохи зохёолой текстнүүдэй удаа үгтэһэн “асуудал ба даабаринуудта” багша анхаралтайгаар хандажа, хурагшадые зүб харюу үгүүлжэ, шанар хайнтайгаар дүүргүүлжэ хургаха шухала. Гэбэшье ном соохи “асуудалнууд ба даабаринуудые” багша үзэмжөөр, таараха соонь хэрэглэхэ аргатай.

Программа соо шудалан үзэхэ ба уялгата уншаха зохёолнууднаа гадна, хурагшадай заабол сээжэлдэхэ зохёолнуудай список үгтэнхэй. Шүлэг гү, али прозаическа зохёолхоо шэлэн абтаһан зарим хэһэгүүдые хурагшадай сээжэлдэхэдэ, тусгаар анхарал хандуулагдаха болоно. Шүлэг сээжэлдүүлжэ хургахын тулада багша бэлэдхэлэй хүдэлмэри хайса хэхэ ёһотой. Эндэ хурагшадые нэгэ нэгээрнь шүлэг хэлүүлхэ, мүн бүлэг бүлэгээр гү, али хоороор уншалга эмхидхэжэ болоно.

Сээжэлдэхэ зохёолнуудай нэрэнүүдэй удаа класчаа гадуур хурагшадай уншаха зохёолнуудай список үгтэнхэй. хурагшадай гэртээ уншаһан зохёолнуудаар хэшээлэй үедэ хөөрэлдөө хэхын тулада программаар тусгаар саг һомологдоно. Класчаа гадуур зохёолнуудые багшын хүтэлбэри доро хурагшад уншахадаа: 1) зохёол өөрөө (бээ даагаад) уншажа хурана; 2) уншаһан зохёолойнгоо удхые хөөрөжэ хурана; 3) зохёолой удха өөрынхээрээ сэгнэжэ, шэнжэлжэ туршаха аргатай болоно.

Эдэ хүдэлмэри түрэлхи литература заалгын болоод хурагшадай аман ба бэшэмэл хэлэ хүгжөөхэ зорилгонуудые бэлүүлхын түлөө хэгдэнэ.

Түрэлхи литература тухайгаа хурагшад ямар мэдэсэтэй, ойлгосотой болохо ёһотой юм гэхэн эрилтэнүүд программа соо класс классаар үгтэнэн материалнуудай удаа тусгаар бэлдэгдэжэ үгтэбэ. Багша тэдэ эрилтэнүүдые бэлүүлхэ зэргэтэй.

Эдэ эрилтэнүүдһээ гадна, түрэлхи литературыын хэшээлдэ хурагшадай аман ба бэшэмэл хэлэ хүгжөөлгөөр хэгдэхэ ажалай гол янзанууд үгтэбэ. Энэ ажал бэлүүлхын тулада класс бүхэндэ хэлэ хүгжөөлгөөр тусгаар саг хараалагдана.

Аман гү, али бэшэмэл хүдэлмэрийн урда тээ заагагүй бэлэдхэлэй хургалгын хүдэлмэри үнгэргэхэ хэрэгтэй. Эндэ буряад хэлэ үзэлгэдэ бүрилдүүлэгдэнэн хурагшадай мэдэсэ, шадабари ба дадалгада багша түшэглэхэ байна. Мүн литератураар үнгэргэгдэдэг аман ба бэшэмэл хүдэлмэри заабол үзэжэ байһан уран зохёолнуудтай холбоотой байха юм. хурагшадай хэлэлгын болбосоролые дээшлүүлхын тула олон янзын хүдэлмэри, тэрэ тоодо диалогическа ба монологическа хэлэлгэ хэрэглэхэ шухала.

Литератураар хурагшадай мэдэсэдэ табигдадаг гол эрилтэнүүд класс классаар үгтэбэ. Эдэ эрилтэнүүдэй ёһоор хурагшад монографическаар үзэгдэдэг зохёолнуудай удха, өөрсэ онсо уран хайханиень мэдэхэ, литературыын теориин ойлгосонуудые ашаглажа шадаха, сээжэлдэхээр дурадхагдаһан текстнүүдые сээжээр мэдэхэ зэргэтэй.

Класс бүхэнэй программын һүүлдэ хурагшадай мэдэсэ сэгнэхэ, шэнжэлхэ шадабари ба хэлэлгыень шалгаха эрилтэнүүд нэрлэгдэнэ. Энэ хадаа литература заалгыё бодото шэглэлтэй болгоно, хургуулийн урда табигдаһан шэнэдхэн хубилалгын шухала зорилгонуудай ёһоор үгтэнэ.

Литератураар хургалгын, хүмүүжүүлгын зорилгонуудые бэлүүлэлгэ нэн түрүүн багшын оролдолгоһоо, бэлэдхэлһээ, мэргэжэлэй шадабаринаа, үргэн гүнзэгы мэдэсэхээ, соёлһоо дулдыдаха. Туд программа багшада зохёохы шанартайгаар эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлхэ ехэ арга боломжо үгэнэ. Тиимэхээ багша хурагшадаа аман ба уран зохёолдо дурлуулан, сэдхэл бодолой ба гоё хайхание ойлгохын талаар хүгжөөхэ, эдэбхитэй болгон хүмүүжүүлхэ аргатай.

Литературын хэшээлнүүд класчаа гадуур үнгэргэгдэдэг литературна кружогой хэшээлнүүдтэй, литературна үгэ буляалдаата хөөрэлдөөн, үдэшэ болон утреннигуудтай, орон нютагаараа литературна аяншалгатай нягта холбоотойгоор үнгэргэгдэхэ юм.

2. Программын байгуулга ба удха

Оршол. Уран зохеол- үгын искусство -1ч

Литература тухай эрдэм мэдэсэ, эрдэм ухаан,мэдэрэл г.м. уран наринаар, илангаяа ойлгосо хайтайгаар уншалгын үндэһэ хуури.

Арадай аман зохеол- 8 ч.

Онһон ба хошоо үгэнууд-арадай сэсэн мэргэниие харуулһан тобшо найруулганууд гэхэн ойлгосо.Таабаринууд тухай ойлгосо.Буряад арадай ёһо гуримуудтай танилсалга.Домогууд тухай мэдээсэл. Мифологи үнэн бодото байдал ойлгожо абаха аргуудай нэгэниинь. Буряад арадай мифүүд, тэдэнэй янзанууд, геройнуудын, зохеон байгуулгын онсо шэнжэ.

Үльгэр. «Аламжа мэргэн». – 6 ч.

Буряад арадай үльгэрнүүд - эпическэ зохеолнууд. Буряад арадай үльгэрнүүдэй онсо илгаа, уран найруулгын шэнжэ, онсо өөрсэ зүйлнүүдын, дабтагдадаг удха баримтануудын, образуудын, сюжетнэ элементнүүдын, уран найруулгын аргууд ба хэрэгсэлнүүдын. Эдэ бүгэдэ жэшээнүүд дээрэ үндэһэлэн юрэнхы ойлгосо үгэхэ. Мэдээжэ үльгэршэд, онтохошод,

дуушад тухай мэдэжэ абаха.

Ниитэ монгол зохеол - 3ч.

Буряад литература тухай ойлгосо. Эпос, лирикэ, драма литературын родууд. Эпос лирикэ хоерой илгаа. Ниитэ монгол зохеол тухай юрэнхы ойлгосо. «Оюун түлхюур».

Сайн үгэтэ Эрдэнийн сан субашид. - 4ч.

Автор Сажан Бандида Гунгаажалцан тухай. Зохеолнуудайнь удха дээрэ хүдэлхэ, тэдэнэй хургаалнуудые ажабайдалдаа хэрэглэлгэ.

Ринчен Номтоев «Аршаанай дуһал» - 3 ч.

Зохеолой үндэһэн, удха, хургаал, байгуулгынь түхэл маяг.

Шэдитэ хүүр - 2ч.

«Хадамал туужа» гэхэн ойлгосо. Онтохонуудай хургаал.

20 зуун жэлэй буряад уран зохеол. Уянгата зохеол тухай -5 ч.

Б.Д.Абидуев «Сонхоор малайһан һара», В.К.Петонов «Минии Росси», Д.З.Жалсараев «Эхэ тухай дуун» шүлэгүүдэй удха,хэлэнэй уран аргууд.

Ц. Дамдинжапов «Юрын буряад эхэ» - 5 ч.

Энэ рассказ соо Цыренова Бүмбүү Базаровнагай намтарай зураглагдаһаниинь. Тэрэнэй хөөрөөн соо буряад арадай урданай ба мүнөөнэй байдалай харуулагдаһаниинь.

С.Цырендоржиев «Шобоодой» - 2 ч.

Зохеол соо заахан хүбүүнэй баатаршалга гаргажа, гэртэхинээ, хамтын мал абарһан тухай.

Л.Тапхаев «Фермын үхибүүд» -1ч. Хүдөө нютагай үхибүүдэй ажабайдал тухай

Ц.Галанов «Хүгжэм» - 5 ч. Бальжама эхэнэрэй хуби заяан, ажал хүдэлмэри тухай.

Ч.Цыдендамбаев «Талын аадар» – 4 ч. Тус рассказай темэ ба гол удхань. Ородой уран зохеолшын буряад нютагта ороһон тухайнь.

Г.Базаржапова «Зунай үдэшэ», «Нара хүлээнэб» -1 ч. Шүлэгүүдэй удха, уран аргууд.

Басни тухай ойлгосо-4 ч. Басни соо үгтэһэн аллеги, геройнуудынь, хургаал заабаринь.

Б.Базарон «Эрдэмтэ эрбээхэй», Э.Манзаров «Золдоо хатарһан зомгооһон».

Баллада тухай ойлгосо. Ц-Д.Дондогой «Гэр тухай баллада» -3 ч. Лирическэ ба эпическэ талануудынь. Сюжет. Баллада зохеолгын онсо илгаа.

Драматическа зохеол – 8 ч. Драма – литературын род, онсо шэнжэнь, хэлэниинь.

М.Батоин «Хүхэ зүһэтэй үнэгэн» онтохон-зүжэгэй шэнжэ шанар, образуудынь.

Класһаа гадуур уншалга.1 ч

Холбоо хэлэлгэ хүгжөөлгэ. 2 ч.

2. Буряад литератураар һурагшадай мэдэсэ, шадабариды табигдаха гол эрилтэнүүд.

(Требования к уровню подготовки учащихся)

Һурагшад иимэ юмэнүүдые гол түлэб мэдэхэ ёһотой:

— үзэһэн зохёолойngoо нэрые, автор тухай;

— шудалан үзэһэн зохёолойngoо гол үйлэнүүдые (сюжет), геройнууд, үйлэдэгшэ нюурнууд, тэдэнэй хоорондохы харилсаа холбоон тухай;

— портрет, пейзаж, эпитет, метафора тухай гол ойлгосонууд ба тэдэнэй янзаныуды; программаар хараалагдаһан сээжэлдэхэ ёһотой зохёолой хэһэгүүдые, шүлэгүүдые.

Һурагшад иимэ юмэ хэжэ шадаха ёһотой:

— уран зохёолшын зохёол соогоо зураглаһан зурагые ухаан сэдхэлдээ бии болгожо;

— үзэжэ байһан зохёолой шухала үйлэнүүдые (эпизоды) бэшэ үйлэнүүдһэнь илгажа;

— зохёол соохи үйлэнүүдэй болоһон шалтагааниие, тэрэнэй хойшолон, сагые элирүүлжэ;

— үзэжэ байһан зохёолой хэлэнэй уран аргуудые, байгааалиин үзэгдэлнүүдые, зураглаһан зураглалнуудые текст сооһоо илгажа;

— зохёолой геройдо еерын хэлэһэн үгэ, хэһэн хэрэг, үйлэ дээрэ үндэһэлһэн характеристикэ үгэжэ.

— уран зохёолой болоод хрестоматиин текст зүбөөр, ходорхойгоор уншажа;

— сээжэлдэһэн зохёол уранаар, тодоор уншажа;

—багашаг ба ехэ эпическэ зохёолнуудай хэһэгүүдые тобшоор, удхадань дүтэрхыгеер, түүбэрилэн хеерэжэ, найруулан (изложени) бэшэжэ; — шудалан үзэжэ байһан зохёолоор өөрынгөө һанамжа зохёолго (сочинени-бодомжо) болгон бэшэжэ; багшын табиһан асуудалда дүүрэн харюу үгэн хеерэжэ, бэшэжэ, зохёолой герой тухай рассказ зохёожо;

— эпическэ зохёолоор гү, али тэрэнэй таарамжатай хэһэгээрнь түсэб табижа; — еерынгес дураар шэлэжэ уншаһан зохёол тухайгаа еерынгес һанамжые хэлэжэ, уран зураашадай зураһан зураг, хараһан кино тухай мүн һанамжаяа хэлэжэ, хеерэжэ шадаха.

Һурагшадай мэдэсэ, шадабари, дадал сэгнэхэ хэм.

(Критерии и нормы оценки знаний, умений, навыков обучающихся)

Һурагшадай ямар мэдэсэтэй, шадабаритай ба дүршэлтэй болоһые, буряад литератураар хэр зэргэ бэлэдхэлтэй болоһые зүбеер элирүүлхэ байһан соонь шалгаха гээшэ гол зорилго болоно.

Зохёолгын ехэ багань (түсэбгүйгеер) гол түлэб иимэрхүү байха: VI класста — нюур хахадһаа бага бэшэ, һурагшадай үгэһэн аман харюуда сэгнэлтын тэмдэг табижадаа, багша иимэ гол эрилтэнүүдые хүтэлбэри болгон абаха:

1. үзэжэ байһан зохёолой текстын удха мэдэлгэ, уран һайханайнь талые, идейнэ удхыень ойлголго, һайнаар уншажа, хеерэжэ шадалга.
2. Зохёол соо харуулагдаһан үйлэнүүдэй (эпизодуудай) хоорондох холбоо, геройнуудай хэһэн хэрэг, үйлэ, хэлэһэн үгэ г. м. элирүүлэн хэлэжэ шадалга.
3. үзэһэн зохёолойнгоо идейнэ-эстетическэ удха элирүүлхын тулада хэрэглэгдэдэг уран һайханай зэбсэгүүдэй үүргые ойлголго.
4. Шэнжэлэл хэхэдээ, класстаа үзэһэн гү, али еерее уншаһан зохёолоо хэрэглэжэ шадалга.
5. Олониитын тэмсэл болоод үе сагай гол эрилтые хараадаа абан, уран зохёол шэнжэлжэ шадалга. Зохёол тухай мэдэхэ болоһон, ойлгоһон юумээ сэбэр литературна хэлээр хэлэжэ шадалга; харюу зүбеер үгэлгэ; класс бүхэндэ уранаар, тодо һонороор, ходорхойгоор уншалга, тиихэдээ VI класста — нэгэ минута соо 110-һаа доошо бэшэ,,

“*Таба*” гэһэн сэгнэлтын тэмдэг үзэжэ байһан зохёолойнгоо текстын удхые тон һайнаар, бүхеер, гүнзэгыгеер ойлгоһоноо харуулхадань; геройнуудай ба үйлэдэгшэ нюурнуудай абари зан, хэһэн хэрэг болоод тэрэнэй ямар удхатай байһые ойлгоһоноо хэлэжэ, хеерэжэ шадаха байхадань; ходорхойгоор хеерэжэ, хэлэжэ шадаха байхадань табижа.

“*Дүрбэ*” гэһэн сэгнэлтын тэмдэг зохёолой текст яһала һайнаар, гүнзэгыгеер, мартахагүйгеер ойлгоһон байхадань; геройнуудай ба үйлэдэгшэ нюурнуудай абари зан, хэһэн хэрэг болоод тэрэнэй ямар удхатай байһаар ойлгоһоноо хэлэжэ, хеерэжэ шадаха байхадань; уран зохёолой шэнжэлэл хэхэдээ, хэлэһэн һанал бодолоо үндэһэлхын тула текст соохи зүйлнүүдые хэрэглэжэ шадаха байхадань; сэбэр литературна хэлээр хэлэжэ, хеерэжэ шадаха байхадань табижа. Гэбэшье һурагша үгэһэн харюу соогоо нэгэ-хоёр бага зэргын алдуу гаргажа болоно.

“*Гурба*” гэһэн сэгнэлтын тэмдэг үзэжэ байһан зохёолойнгоо текстын гол түлэбыень дунда зэргээр мэдэһэн, ойлгоһон байхадань; зохёолой уран һайханайнь болоод үзэл бодолой удхыень тайлбарилжадаа, геройнуудай абари зан, хэһэн хэрэгүүдые ойлгоһоноо хэлэжэ шадаха байхадань; уншажа, хеерэжэ шадаха шадабарийнь һайн бэшэ байхадань табижа.

“*Хоёр*” гэһэн сагнэлтын тэмдэг зохёолой удхын шухала асуудалнуудые тулюураар мэдэхэдэнь, литературна хэлэнэйнэ эгээ ахир, уншалгын тулюур, уншаха, хеерэхэдэе ехэ ядалдадаг байхадань табижа.

Зохёолгын түлөө “*Таба*” гэһэн сэгнэлтын тэмдэг: үзэжэ байһан зохёолойнгоо текст тон һайнаар мэдэжэ, табиһан түсэбэйнгөө ёһоор темээ гүнзэгыгеер харуулжа, бэшэһэн зүйлнүүдээ, һанал бодолоо батаар үндэһэлжэ, жэшээнүүдээр баримталһан байхадань; темээ зүбөөр харуулхын тула литературна материалаа һайнаар эблүүлэн шэнжэлжэ, нэгэдхэжэ, тобшолол хэжэ шадахадань; удхадань тааруулһан һайн найруулгатай; зүб литературна хэлээр бэшэгдэһэн байхадань: нэгэн гү, али хоёр алдуу хэһэн; удхын талаар багашаг, эли бэшэ зүйл гаргаһан байхадань табигдаха.

Зохёолгын түлөө “Дүрбэ” гэдэг сэгнэлтын тэмдэг: табиһан түсэбэйнгес ёһоор темээ яһала дүүрэнээр удхалжа, литературна материалаа һайн мэдэхэ байһанаа харуулхадань, мүн зохёолгодоо ондоо бэшэшье шухала материал хэрэглэхэдэнь, хэлэхээ һанаһан һанал бодолоо үндэһэлжэ, тобшолол ба согсолол хэжэ шадахадань; удхадань тааруулһан һайн найруулгатэй, зүб литературна хэлээр бэшэгдэһэн байхадань; удхын бага сага хоёр-гурбан алдуу гаргаһан, темэһээ хажуу тээшээ гаран алдаһан, гурба дүрбэн хэлэнэй дутагдал гаргаһан байхадань табигдаха.

Зохёолгын түлөө “Гурба” гэдэг сэгнэлтын тэмдэг:

темынь гол түлэбынь харуулагдаад, бүхы дээрээ зүбшүүгээр харуулһан байбашье һаа, нэгэ талаһаань харуулһан гү, али темээрээ дүүрэн бэшэ харюу үгэһэн, найруулан бэшэхэдээ, текстын удхаар зарим тэды алдуу гаргаһан, темэһээ гараһан байхадань; тобшолол ба согсолол хэжэ шадабариинь тулюуршаг байхада; удхын талаар дүрбэ-табан дутуу зүйлнүүдые, хэлэнэй талаар дүрбэһес дээшэ бэшэ алдуу гаргаһан байхадань табиха.

Зохёолгын түлөө “Хоёр” гэдэг сэгнэлтын тэмдэг:

темээ хүсэд харуулаагүй, түсэбес баримталаагүй, зохёолой текст тулюураар, һэбхээр мэдэхэ байһанаа харуулһан, зарим үйлэнүүдые тэрэ тушаа һамаргажа байжа, дутуугаар бэшэһэн, ямаршье тобшолол, согсолол хээгүй, һанал бодолоо текстын материалаар баримталаагүй, юрэнхыгесер бэшэжэрхийһэн байхадань; зохёолгын хубинуудайнь хоорондоо һулаар холбогдоһон, бэшэһэн материалаа тэрэ тушаа бодолгүйгесер эблүүлһэн байхадань;

тулюур хэлэтэй, огто таарахагүй хэлэнэй ехэ алдуунуудые гаргаһан байхадань табиха.

3. Тематическа түсэб

№	Хэшээлэй сэдэб	Сагай хубаари		ЭОР
		Хамта	Шалгалтын хүдэлмэри	
1.	Оршол	1		https://buriyadxelen.com/backend/web/burlang/default/info?id=7
2.	Арадай аман зохеол	14		
3.	Нийтэ Монголой уран зохеол	12	1	
4.	XX зуун жэлэй буряад уран зохеол	2		
5.	Эхэ орон	16	1	
6.	Хани нүхэсэл	23	2	
		68		

Һурагшадай хэрэгсэлнүүд:

1 Буряад литература: 6-дахи класста үзэхэ ном. «Буряад литература» Ж.Ц. Жамбуева, Ц.Б. Цыренова, О.В. Цыцыкова, 2013.

Багшын методическа хэрэгсэлнүүд:

1. «Буряад хэлээр, уншалгаар, буряад литератураар һурагшадай мэдэсэ, шадабари, дадал сэгнэхэ эрилтэ», Д.Ц. Жапова, С.Г. Жапова, 2007
2. Сборник сценариев уроков бурятского языка и литературы. - п. Усть-Ордынский, 2007

Сахим юртэмсын хэрэгсэл:

1. <https://buriyadxelen.com/backend/web/burlang/default/index>
2. <https://burlang.ru/>
3. <https://nomoihan.com/>